

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

NACRT

**ZAKON
O NEDOPUŠTENOM OGLAŠAVANJU**

Sarajevo, novembar 2013. godine

ZAKON O NEDOPUŠTENOM OGLAŠAVANJU

Član 1.

(1) Ovim zakonom uređuje se nedopušteno oglašavanje, oblici nedopuštenog oglašavanja i zaštita trgovaca od nedopuštenog oglašavanja.

(2) Ovaj zakon se odnosi na sve trgovce, osim ako posebnim zakonom nije drugačije propisano.

Član 2.

(1) Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

a) oglašavanje je svako predstavljanje trgovinske, obrtničke ili bilo koje druge privredne djelatnosti ili slobodne profesije, koje je usmjereno na promociju u cilju pospješivanja prodaje robe ili usluga, uključujući nekretnine, prava i obaveze,

b) oglašivač je svako pravno i fizičko lice koje preporučuje svoju robu, usluge ili djelatnost putem oglašavanja,

c) oglasna poruka je obavještenje koje sadrži neposrednu ili posrednu preporuku trgovca u vezi sa njegovom djelatnošću, robom ili uslugama, bez obzira na oblik, način ili sredstvo putem kojeg se poruka prenosi,

d) trgovac je svako pravno ili fizičko lice koje prodaje robu ili pruža usluge potrošačima u okviru svoje privredne, trgovinske, obrtničke ili bilo koje druge djelatnosti ili slobodne profesije, kao i lice koje istupa u njihovo ime ili za njihov račun,

e) kodeks ponašanja je sporazum ili skup pravila donesen na dobrovoljnoj osnovi, koji nije propisan zakonom ili drugim propisom i kojim je uređen način postupanja trgovaca koji su se obavezali da poštuju pravila kodeksa ponašanja u pogledu jedne ili više poslovnih praksi ili privrednih sektora,

f) donosilac kodeksa je svaki subjekt, uključujući pojedinog trgovca ili grupu trgovaca, koji je odgovoran za donošenje i izmjenu kodeksa ponašanja i/ili nadzor nad provođenjem kodeksa ponašanja.

Član 3.

(1) Nedopuštenim oglašavanjem u smislu člana 1. ovog zakona smatra se obmanjujuće oglašavanje i nedopušteno upoređujuće oglašavanje.

Član 4.

(1) Obmanjujuće oglašavanje je oglašavanje koje na bilo koji način, uključujući i njegovo predstavljanje, obmanjuje ili je vjerovatno da će obmanuti lica kojima je upućeno ili do kojih dopire i za koje, zbog njegovog obmanjujućeg karaktera, postoji vjerovatnoća da će uticati na njihovo ekonomsko ponašanje, kao i ono oglašavanje koje iz navedenih razloga povređuje ili je vjerovatno da će povrijediti konkurente na tržištu.

(2) Obmanjujuće oglašavanje nije dopušteno.

Član 5.

(1) U postupku ocjenjivanja da li je određeno oglašavanje obmanjujuće uzimaju se u obzir sve karakteristike tog oglašavanja, a posebno svi podaci koje ono sadrži u vezi sa:

a) karakteristikama roba ili usluga, kao što su: priroda robe ili usluge, sastav robe ili usluge, način i datum proizvodnje robe, način i vrijeme pružanja usluge, dostupnost, količina, specifikacija, način korištenja i primjerenost za korištenje u određene svrhe, geografsko ili trgovačko porijeklo, rezultati koji se mogu očekivati od upotrebe robe ili usluge, rezultati testova ili provjera provedenih na robi ili uslugama,

b) cijenom ili načinom formiranja cijene kao i uslovima pod kojima se prodaje roba ili pružaju usluge.

(2) U postupku iz stava 1. ovog člana uzimaju se u obzir i priroda, svojstva i prava oglašivača, kao što su njegov identitet i imovina, kvalifikacije i vlasnička prava nad industrijskom, trgovačkom ili intelektualnom svojinom i njegova priznanja i nagrade.

Član 6.

(1) Upoređujuće oglašavanje je svako oglašavanje koje izričito ili putem nagovještaja upućuje na konkurenta na tržištu, odnosno koje izričito ili putem nagovještaja upućuje na robu ili usluge konkurenta na tržištu.

(2) Upoređujuće oglašavanje se smatra nedopuštenim ako:

a) je obmanjujuće u smislu člana 4. ovog zakona, odnosno u smislu zakona kojim je uređena zaštita potrošača u Federaciji BiH,

b) upoređuje robu ili usluge različite namjene,

c) neobjektivno upoređuje jednu ili više bitnih, reprezentativnih ili povjerljivih karakteristika robe ili usluga, što može uključivati i cijenu,

e) stvara zabunu kod trgovaca, između oglašivača i konkurenta u pogledu trgovačke marke, trgovačkog naziva, znaka (žiga) ili drugih znakova razlikovanja roba i usluga, koja može dovesti do poistovjećivanja oglašivača i njegove robe ili usluge sa robom ili uslugom konkurenta,

f) omalovažava robu ili uslugu konkurenta, njegovu trgovačku marku, zaštitni znak (žig) ili druge znakove razlikovanja, njegove aktivnosti ili okolnosti u kojima se nalazi,

g) se ne upoređuju proizvodi istog porijekla, za proizvode sa oznakom porijekla, odnosno za proizvode kod kojih je porijeklo naročito značajno,

h) je usmjereno na nepošteno iskorištavanje ugleda trgovačke marke, trgovačkog naziva, znaka (žiga) ili drugih znakova razlikovanja konkurenta, ili oznaka porijekla robe ili usluga konkurenta, i

i) predstavlja robu ili uslugu kao imitaciju ili kopiju robe ili usluge zaštićenih znakom (žigom) ili zaštićenih nazivom.

Član 7.

(1) Trgovci, udruženja trgovaca, oglašivači, kao i druga zainteresovana lica koja imaju pravni interes za individualnu ili kolektivnu zaštitu od nedopuštenog oglašavanja, ovlašteni su tužbom zahtijevati da sud naloži prekid obmanjujućeg, odnosno nedopuštenog upoređujućeg oglašavanja.

(2) Ako oglašavanje još nije objavljeno, ali njegovo objavljivanje predstoji, subjekti iz stava 1. ovog člana ovlašteni su tužbom zahtijevati da sud naloži zabranu objavljivanja obmanjujućeg, odnosno nedopuštenog upoređujućeg oglašavanja.

(3) Postupak iz st. 1. i 2. ovog člana može da se pokrene protiv pojedinog trgovca ili udruženja trgovaca iz istog privrednog sektora koji koriste isto ili slično nedopušteno oglašavanje ili protiv donosilaca kodeksa čija pravila postupanja podstiču korištenje nedopuštenog oglašavanja.

(4) Tužba iz st. 1. i 2. ovog člana podnosi se u roku od šest mjeseci od dana saznanja za učinjenu povredu, odnosno godinu dana od dana učinjene povrede.

(5) Postupak pokrenut na osnovu tužbe iz st. 1. i 2. ovog člana je hitan.

Član 8.

(1) Za suđenje u postupku iz člana 7. ovog zakona stvarno i mjesno je nadležan općinski sud (u daljem tekstu: sud), prema mjestu prebivališta, odnosno sjedišta tužene strane.

Član 9.

(1) U postupku iz člana 7. ovog zakona sud ne uzima u obzir okolnost da li je spornim oglašavanjem nekome pričinjena šteta, odnosno da li je vjerovatno da će šteta biti pričinjena.

(2) U postupku iz člana 7. ovog zakona, sud na prvom ročištu traži od tužene strane da dostavi dokaz koji potvrđuje tačnost spornih činjeničnih navoda, odnosno tvrdnje iznesene u oglasnoj poruci.

(3) Ako tužena strana ne podnese, odnosno ne predloži traženi dokaz iz stava 2. ovog člana ili ako sud smatra da je dokaz nedovoljan, smatra se da su sporni činjenični navodi izneseni u oglasnoj poruci netačni.

Član 10.

(1) Ako se u postupku iz člana 7. ovog zakona utvrdi da je tužbeni zahtjev osnovan, sud presudom nalaže tuženoj strani obustavu obmanjujućeg, odnosno nedopuštenog upoređujućeg oglašavanja i zabranjuje objavljivanje još neobjavljenog obmanjujućeg, odnosno nedopuštenog upoređujućeg oglašavanja.

(2) Ako u postupku iz člana 7. ovog zakona sud usvoji tužbeni zahtjev, presudom nalaže tuženoj strani da o svom trošku objavi presudu u cijelosti ili djelomično, odnosno da objavi ispravku oglasa u sredstvima javnog informisanja, određujući način na koji će se presuda, odnosno ispravka objaviti.

Član 11.

(1) Presuda kojom se u postupku iz člana 7. ovog zakona usvaja tužbeni zahtjev udruženja trgovaca obavezuje tuženu stranu da se u odnosu na svakog trgovca u okviru udruženja trgovaca suzdržava u budućnosti od korištenja istog ili sličnog obmanjujućeg, odnosno nedopuštenog upoređujućeg oglašavanja koje je predstavljalo predmet spora u postupku po tužbi udruženja trgovaca.

(2) Izvršenje na osnovu presude iz stava 1. ovog člana može zahtijevati svaki trgovac u svojstvu člana udruženja trgovaca u roku od šest mjeseci od dana donošenja presude kojom se usvaja tužbeni zahtjev udruženja trgovaca.

Član 12.

(1) Prije pokretanja, za vrijeme ili nakon okončanja postupka iz člana 7. ovog zakona, sve dok izvršenje ne bude okončano, tužilac može sudu predložiti određivanje privremene mjere prekida, odnosno zabrane objavljivanja obmanjujućeg ili nedopuštenog upoređujućeg oglašavanja .

(2) Sud će odrediti privremenu mjeru ako tužitelj učini vjerovatnim da je sporno oglašavanje nedopušteno.

(3) Sud može od podnosioca prijedloga za određivanje privremene mjere zatražiti da obezbijedi jemstvo za štetu koja bi tuženom mogla nastati određivanjem i provođenjem privremene mjere .

Član 13.

(1) Ako ovim zakonom nije drugačije propisano, na postupak iz člana 7. ovog zakona shodno se primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku.

(2) Ako ovim zakonom nije drugačije propisano, na postupak određivanja privremene mjere iz člana 12. ovog zakona shodno se primjenjuju odredbe Zakona o izvršnom postupku.

Član 14.

(1) Pokretanje postupka iz člana 7. ovog zakona ne isključuje mogućnost dobrovoljne kontrole nedopuštenog oglašavanja strukovnih udruženja trgovaca ili donosilaca kodeksa, niti isključuje mogućnost da subjekti iz člana 7. stav 1. ovog zakona pokrenu postupak kod strukovnih udruženja trgovaca ili donosilaca kodeksa protiv onih trgovaca, grupe trgovaca ili donosilaca kodeksa koji koriste ili promovišu korištenje nedopuštenog oglašavanja.

Član 15.

(1) Ako je oglašavanje pojedinih proizvoda ili usluga, odnosno zabrana ili ograničavanje oglašavanja u medijima uređeno posebnim propisima, primjenjuju se ti posebni propisi.

Član 16.

(1) Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

OBRAZLOŽENJE NACRTA ZAKONA O NEDOPUŠTENOM OGLAŠAVANJU

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o nedopuštenom oglašavanju sadržan je u odredbama tačke c) Amandmana VIII na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine prema kojima je u isključivoj nadležnosti Federacije BiH utvrđivanje ekonomske politike, uključujući planiranje i obnovu, te politiku korištenja zemljišta na federalnom nivou i u odredbama članka IV.A.20 d) prema kojima je Parlament Federacije Bosne i Hercegovine, između ostalog, nadležan za donošenje zakona u vršenju funkcija federalne vlasti.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM, RAZLOZI DONOŠENJA

1. Ocjena stanja

Razlog za donošenje Zakona o nedopuštenom oglašavanju sadržan je u činjenici da u Bosni i Hercegovini i Federaciji Bosne i Hercegovine nije donesen poseban zakon koji uređuje oblast nedopuštenog oglašavanja. U Republici Srpskoj Zakon o nedopuštenom oglašavanju je donesen 2012.god.

Budući da oglašavanje ima veliki uticaj na funkcionisanje tržišta, a da obmanjujuće i nedopušteno upoređujuće oglašavanje može da dovede do narušavanja tržišne konkurencije, od velike je važnosti ovu oblast normativno urediti i uskladiti na jedinstvenom ekonomskom prostoru BiH.

Donošenje ovog zakona ima za cilj sprečavanje nedopuštenog oglašavanja od strane trgovaca uspostavljanjem minimalnih i objektivnih kriterija koji određuju da li je neko oglašavanje obmanjujuće, odnosno nedopušteno upoređujuće, a time se postiže ravnopravnija tržišna konkurencija.

2. Osnovna pitanja koja se uređuju Zakonom

Ovim zakonom uređuje se svrha donošenja, odnos prema drugim zakonima, zabrana zavaravajućeg oglašavanja, propisuju se uslovi pod kojim se oglašavanje može smatrati nedopuštenim upoređujućim oglašavanjem. Zakonom se određuju posebni mehanizmi kojima će se suzbijati nedopuštene oglašavajuće prakse. Takav mehanizam je i tzv. "sistem zaštite kolektivnih interesa trgovaca". Ovim zakonom predviđeno da se pred nadležnim općinskim sudovima raspravlja i odlučuje u slučajevima individualne i kolektivne zaštite interesa trgovaca kada su njihovi interesi povrijeđeni nedopuštenim oglašavanjem.

3. Razlozi za donošenje Zakona

Oglašavanje kao aktivnost ima dugoročan rezultat na ekonomsku dobrobit potrošača i trgovaca, te utiče na nesmetano funkcionisanje tržišta.

Obmanjujuće i nedopušteno oglašavanje može da dovede do narušavanja tržišne konkurencije. Budući da oglašavanje ima veliki uticaj na funkcionisanje tržišta, od velike je važnosti normativno urediti ovu oblast.

Cilj ovog zakona je sprečavanje korištenja obmanjujućeg i nedopuštenog upoređujućeg oglašavanja između trgovaca. Uspostavljanjem minimalnih i objektivnih kriterija koji određuju da li je neko oglašavanje obmanjujuće postiže se ravnopravnija tržišna utakmica.

Uređivanje oblika i sadržaja dopuštenog upoređujućeg oglašavanja omogućava učesnicima na tržištu, trgovcima, objektivno predstavljanje različitih proizvoda koji se mogu upoređivati, a što potrošačima predstavlja važan instrument informisanja.

Upoređujuće oglašavanje, kada upoređuje određena svojstva proizvoda koja se mogu provjeriti, te kada nije obmanjujuće, može biti sredstvo informisanja potrošača. Kako se na tržištu danas nudi veliki broj istovrsnih proizvoda, ovaj način informisanja omogućava potrošačima lakše donošenje odluke o kupovini.

Ovim zakonom propisuju se pretpostavke dopuštenog upoređujućeg oglašavanja, kako bi se znalo koja praksa u vezi sa nedopuštenim upoređujućim oglašavanjem može narušiti tržišnu konkurenciju, a samim tim i negativno se odraziti na izbor potrošača. Radi stvaranja pretpostavki za uredno funkcionisanje tržišta, te zaštite tržišne konkurencije predviđeni su posebni mehanizmi za suzbijanje nedopuštene oglašavajuće prakse.

Takav mehanizam je sistem zaštite kolektivnih interesa trgovaca, koji omogućava pojedinim pravnim i fizičkim licima koji imaju opravdan interes kolektivne zaštite trgovaca, da u svoje ime, a u interesu svih ostalih trgovaca podnesu prijedlog za određivanje mjere obezbjeđenja pred nadležnim sudom protiv onih trgovaca koji koriste nedopuštene načine oglašavanja. Radi zaštite tržišne konkurencije, te radi stvaranja pretpostavki za uredno funkcionisanje tržišta, Zakonom se određuju mehanizmi kojima će se suzbijati pojavljivanje nedopuštene oglašavajuće prakse. Takav mehanizam je i tzv. „sistem zaštite kolektivnih interesa trgovaca“, predviđen ovim zakonom, kojim se pojedinim predstavnicima trgovaca omogućava da radi zaštite grupe trgovaca, te radi zaštite javnosti uopšte, odnosno radi suzbijanja pojavljivanja nedopuštenog oglašavanja, podnesu prijedlog za određivanje mjere obezbjeđenja protiv onih trgovaca koji primjenjuju pojedine oblike nedopuštenog oglašavanja, a radi prestanka nedopuštene oglašivačke prakse. U tom smislu se ovim zakonom određuju pravila posebnog postupka po osnovu kojih će nadležni općinski sudovi raspravljati i odlučivati u slučajevima kolektivne zaštite interesa trgovaca, a koji postupak je usklađen sa ovlaštenjima za propisivanje specifičnosti sudskih postupaka iz člana 1. Zakona o parničnom postupku.

Ovaj zakon trebalo bi da predstavlja opšti propis kojim je uređena kontrola nedopuštenog oglašavanja.

III USKLAĐENOST SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

Nacrt zakona o nedopuštenom oglašavanju je djelimično usklađen sa propisima Evropske unije koji uređuju materiju nedopuštenog oglašavanja. Materiju Nacrta u dijelu primarnih izvora uređuje Ugovor o funkcionisanju Evropske unije, Treći dio: Politike i unutrašnje djelovanje Unije, Naslov VII – Zajednička pravila o konkurenciji, oporezivanju i usklađivanju zakonodavstva, Glava 3 – Usklađivanje zakonodavstva, član 114; Naslov XV: Zaštita potrošača, član 169. (Treaty on the Functioning of the European Union, Part Three: Policies and Internal Actions of the Union, Title VII — Common rules on competition, taxation and approximation of laws, Chapter 3 — Approximation of laws, Article 114; Title XV: Consumer Protection, Article 169.)

U dijelu sekundarnih izvora predlagač Zakona je vršio djelimičnu transpoziciju odredbi Direktive 2006/114/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 12. decembra 2006. godine o obmanjujućem i upoređujućem oglašavanju (Directive 2006/114/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 concerning misleading and comparative advertising).

Odredba iz člana 1. Direktive, u kojoj je sadržana obaveza zaštite trgovaca od nedozvoljenog oglašavanja i njegovih negativnih posljedica, transponovana je članom 1. Nacrta. U članu 2. Direktive, sadržane su definicije „oglašavanja“, „obmanjujućeg“ i „upoređujućeg oglašavanja“. Iste su transponovane čl. 2, 3, 4. i 6. Nacrta. U odredbama člana 3. Direktive propisani su uslovi i kriteriji koji moraju biti ispunjeni da bi se određeno oglašavanje smatralo nedopuštenim. Navedene odredbe transponovane su članom 5. Nacrta. Odredba iz člana 4. Direktive sadrži uslove pod kojima je dozvoljeno upoređujuće oglašavanje, te je ista preuzeta članom 6. Nacrta. Ostali primjeri usklađivanja sadržani su u Uporednom prikazu usklađenosti Prednacrta zakona o nedopuštenom oglašavanju sa pravnom tekovinom Evropske unije i pravnim aktima Savjeta Evrope.

Napominjemo da će se donošenjem ovog zakona djelimično ispuniti obaveza iz člana 76. SSP-a, u kojoj je, između ostalog, određeno da će ugovorne strane podsticati i obezbjeđivati politiku aktivne zaštite potrošača, usklađivanje zakonodavstva u oblasti zaštite potrošača sa propisima Evropske unije, te efikasnu pravnu zaštitu potrošača radi poboljšanja kvaliteta potrošačke robe i održavanja odgovarajućih standarda bezbjednosti.

IV. OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

Članom 1. Nacrta zakona definisan je predmet zakona kojim se uređuje nedopušteno oglašavanje, oblici nedopuštenog oglašavanja i zaštita trgovaca od nedopuštenog oglašavanja. Takođe, u članu 1. Zakona je naglašeno da se ovaj zakon odnosi na sve trgovce, osim ako posebnim zakonom nije drugačije propisano, čime se izuzima primjena ovog zakona i na slučajeve oglašavanja koji su regulisani posebnim materijalnim zakonima (npr. zabrana reklamiranja duhanskih proizvoda i sl.).

Članom 2. propisano je značenje pojedinih pojmova koji se koriste u zakonu. Oglašavanje po odredbama ovog zakona je svako predstavljanje trgovinske, obrtničke ili bilo koje druge privredne djelatnosti ili slobodne profesije, koje je usmjereno na promociju. Zakonom je, dakle, predviđena izuzetno široka definicija oglašavanja, kojom su obuhvaćena sva oglašavanja koja se daju u komercijalne svrhe, radi promocije, odnosno pospješivanja prodaje proizvoda i usluga. Da bi se određena aktivnost smatrala oglašavanjem, potrebno je da se ispuni nekoliko uslova: da je riječ o prenošenju određenih informacija, da je data u okviru obavljanja poslovne djelatnosti ili djelatnosti slobodnog zanimanja, te data u komercijalne svrhe, radi promocije određenog proizvoda ili usluge.

Dakle, svako prenošenje poruka smatra se, u smislu ovog zakona, oglašavanjem. Drugim riječima, poruke koje se šalju plakatima, letcima, prospektima, transparentima, video-stranice bez žive slike, druga besplatna obavještenja i slično, obuhvaćene su pojmom oglašavanja. Oglašavanja koja nemaju komercijalnu svrhu, dakle koja nisu usmjerena na promociju proizvoda ili usluga, nisu obuhvaćena ovim zakonom. Takođe, da bi se određeno oglašavanje moglo smatrati obmanjujućim moraju se ispuniti dvije pretpostavke: da se njime, na bilo koji način, dovodi u zabludu ili je vjerovatno da će se dovesti u zabludu lica kojima je upućeno ili do kojih dopire, te da zbog toga ono utiče na ekonomsko ponašanje tih lica, odnosno da povređuje ili je vjerovatno da će povrijediti konkurente na tržištu. Prema ovom zakonu, trgovac je svako privredno društvo,

proizvođač ili preduzetnik koji prodaje robu ili pruža usluge potrošačima u okviru svoje privredne djelatnosti ili u druge komercijalne svrhe, bilo koje drugo lice koje postupa u vidu zanata, poslovanja i zanimanja, kao i lice koje istupa u njihovo ime ili za njihov račun.

Članom 3. data je definicija nedopuštenog oglašavanja, koje može biti obmanjujuće oglašavanje i nedopušteno upoređujuće oglašavanje.

Članovima 4. i 5. proklamuje se osnovni stav da obmanjujuće oglašavanje nije dopušteno, a jedan od oblika načelno nedopuštenog oglašavanja jeste i upoređujuće oglašavanje. Obmanjujuće je, dakle, ono oglašavanje koje stvara kod ljudi zabunu, zbog čega oni donose poslovnu odluku koju inače, da te zabune nije bilo, ne bi donijeli. Na primjer, ako bi netačna obavještenja u pogledu određenog proizvoda, koje su data u oglašavanju, navela lica kojima je takvo oglašavanje upućeno da pribave taj proizvod, takvo bi oglašavanje bilo obmanjujuće. Isto tako, obmanjujućim se smatra i ono oglašavanje kojim se, zbog netačnosti, nepotpunosti ili neadekvatnosti informacija koje sadrži, povređuju tržišni konkurenti. Da bi se određeno oglašavanje moglo smatrati obmanjujućim, moraju se ispuniti dvije pretpostavke: da se njime, na bilo koji način, dovodi u zabludu ili je vjerovatno da će se dovesti u zabludu lica kojima je upućeno ili do kojih dopire, te da zbog toga ono utiče na ekonomsko ponašanje tih lica, odnosno da povređuje ili je vjerovatno da će povrijediti konkurente na tržištu. U smislu navedenog, obmanjujućim bi se smatralo oglašavanje u kojem je navedeno da proizvod ima određena svojstva, koja u stvarnosti nema. Obmanjujućim bi se isto tako smatralo ono oglašavanje koje je činjenično tačno, ali koje je nepotpuno jer ne sadrži sve potrebne informacije, kao što je to slučaj u kojem se ne navodi da određeni proizvod ima određena svojstva, odnosno sastojke. Obmanjujućim bi se isto tako smatralo ono oglašavanje kojim se navodi pogrešna cijena robe, proizvoda ili usluge, odnosno kojim se potrošači dovode na zabludu u pogledu uslova plaćanja cijene ili načina njenog izračunavanja. Konačno, obmanjujućim se smatra i ono oglašavanje kojim, u svrhu privlačenja potrošača, trgovac netačno tvrdi da je član određenih udruženja, te da je dobio određena priznanja, nagrade i slično. U ovom članu Zakona propisana su pravila dokazivanja činjeničnih navoda tužbe za zaštitu prava trgovaca i ostalih lica u sporovima iz ovog zakona.

Članom 6. definiše se pojam upoređujućeg oglašavanja. Istim članom propisuje se da je upoređujuće oglašavanje bilo koje oglašavanje koje direktno ili indirektno upućuje na tržišnog konkurenta, odnosno koje direktno ili indirektno upućuje na robu ili usluge tržišnog konkurenta. Dok je obmanjujuće oglašavanje u potpunosti zabranjeno, upoređujuće oglašavanje je zabranjeno samo u slučajevima iz člana 6. stav 2. ovog zakona. Prema ovom zakonu, upoređujuće oglašavanje se smatra nedopuštenim ako je obmanjujuće u smislu člana 4. Zakona, odnosno u smislu zakona kojim je uređena zaštita potrošača u Federaciji BiH, ako upoređuje robu ili usluge kojima se zadovoljavaju različite potrebe ili koje služe različitoj namijeni, ako neobjektivno upoređuje jednu ili više bitnih, reprezentativnih ili povjerljivih karakteristika robe ili usluga, uključujući i cijenu, ako stvara zabunu kod trgovaca, između oglašivača i konkurenta u pogledu trgovačke marke, trgovačkog naziva, znaka (žiga) ili druge prepoznatljive oznake robe ili usluge, koja može dovesti do poistovjećivanja oglašivača sa njegovom robom ili uslugom i robom ili uslugom konkurenta, ako narušava ugled ili ako omalovažava trgovačku marku, zaštitni znak (žig) i druge prepoznatljive oznake poslovanja, robe ili usluge konkurenta, ako se ne upoređuju proizvodi istog porijekla, za proizvode sa oznakom porijekla, odnosno za proizvode kod kojih je porijeklo naročito značajno, ako se nepošteno koristi poslovni

ugled trgovačke marke, trgovačkog naziva, znaka, žiga ili drugih prepoznatljivih oznaka konkurenta, odnosno oznake porijekla robe konkurenta, i ako robu koja ima zaštićenu trgovačku marku, zaštićeno ime ili oznaku predstavlja kao imitaciju ili zamjenu za robu ili uslugu.

Članom 7. određuje se ko je aktivno i pasivno legitimisan u postupcima pokrenutim radi zaštite trgovaca od nedopuštenog oglašavanja. Aktivno su legitimisani trgovci, udruženja trgovaca, oglašivači, kao i druga zainteresovana lica koja imaju pravni interes za individualnu i kolektivnu zaštitu od nedopuštenog oglašavanja. Pasivno legitimisan u eventualnom sporu iz ovog zakona je trgovac ili udruženje trgovaca iz istog privrednog sektora koji koristi isto ili slično nedopušteno oglašavanje ili protiv donosilaca kodeksa čija pravila postupanja podstiču korištenje nedopuštenog oglašavanja. U istom članu je propisano da je postupak pred sudom hitan. Propisan je i apsolutni rok zastarjelosti tužbenog zahtjeva. Prema rješenju iz Zakona tužbu za zaštitu prava iz ovog zakona nije moguće podnijeti poslije isteka roka od šest mjeseci od dana saznanja za učinjenu povredu, odnosno godinu dana od dana učinjene povrede.

Po svojoj pravnoj prirodi, tužbe, odnosno prijedlozi za određivanje mjere obezbjeđenja koje su predviđene ovim članom su negatorne tužbe (tužbe na propuštanje) kojom se od tuženog traži ispunjenje nenovčane obaveze. Pritom, funkcija tih tužbi prvenstveno je regulatorna, njome se, radi uređenja tržišta, iz postojećih tržišnih odnosa nastoji ukloniti nedopušteno oglašavanje. Međutim, ove tužbe mogu poprimiti i preventivnu funkciju. Naime, u situacijama u kojima određeno oglašavanje još nije objavljeno, ali njegovo objavljivanje predstoji, ovlaštena lica mogu preventivno djelovati, zahtijevajući od suda da zabrani objavljivanje takvog oglašavanja. Osnovni cilj sudskog postupka koji je predviđen ovim zakonom je zaštita trgovaca i javnosti uopšte od nedopuštenog oglašavanja. Taj cilj postiže se tužbom ili sudskom mjerom obezbjeđenja tuženom da prekine obmanjujuće, odnosno nedopušteno upoređujuće oglašavanje ili da zabrani tuženom objavljivanje još neobjavljenog obmanjujućeg, odnosno nedopuštenog upoređujućeg oglašavanja. U tom smislu, osnovna sporna činjenica u tim postupcima će biti pitanje da li je ili nije određeno oglašavanje obmanjujuće ili nedopušteno upoređujuće oglašavanje. Pritom, nedopuštenost pojedinog oblika oglašavanja presuđuje se isključivo na osnovu objektivnih kriterijuma. Zbog toga, pitanje da li je trgovac kriv za nedopuštenost oglašavanja, pitanje da li je nekome prouzrokovana šteta nedopuštenim oglašavanjem, u ovim su postupcima nevažna pitanja i o njima sud neće odlučivati niti će ih uzimati u obzir.

Članom 8. propisana je stvarna i mjesna nadležnost općinskih sudova za suđenje povodom tužbe koja se određuje prema mjestu prebivališta, odnosno sjedišta tužene.

Članovima 9. i 10. uređuje sudski postupak zaštite trgovaca od nedopuštenog oglašavanja. Izričito je naglašeno da u postupku iz člana 7. ovog zakona sud ne uzima u obzir okolnost da li je spornim oglašavanjem nekome pričinjena šteta, odnosno da li je vjerovatno da će šteta biti pričinjena. Zakonodavac je mišljenja da se u postupku po tužbi za zaštitu prava iz ovog zakona prvenstveno moraju raspravljati slučajevi nedopuštenog oglašavanja, a da se pitanje eventualne pričinjene štete kao posljedice nedopuštenog oglašavanja raspravlja u posebnoj parnici. Ovakvim rješenjem se zasigurno ubrzava postupak, budući da se predmet dokazivanja ograničava samo na okolnost nedopuštenog oglašavanja. Također, presuda u korist tužioca umnogome olakšava njegov procesni položaj u budućoj parnici za naknadu štete, s obzirom na to da presuda u sporu po tužbi iz

nedopuštenog oglašavanja predstavlja osnov za naknadu štete, tako da se u novoj parnici raspravlja samo o visini pričinjene štete. Iz razloga hitnosti, predmetnim članom zakona je propisano da će sud na prvom ročištu zatražiti od tužene da dostavi dokaz koji potvrđuje tačnost spornih činjeničnih navoda, odnosno tvrdnji iznesenih u oglasnoj poruci. Kao što je vidljivo, prema Zakonu teret dokazivanja spornih činjenica je na strani tuženog. U tom smislu je propisano da ukoliko tuženi ne podnese, odnosno ne predloži traženi dokaz ili ako sud smatra da je dokaz nedovoljan, smatraće se da su sporni činjenični navodi izneseni u oglasnoj poruci netačni, a što je i usklađeno sa članom 7. tačka a) Direktive 2006/114 EZ o obmanjujućem i upoređujućem oglašavanju. Dokazima koji potvrđuju tačnost činjeničnih navoda iznesenih u oglašavanju po pravilu raspolaže tuženi trgovac. On je taj koji je u oglašavanju te činjenične navode iznio, pa se može osnovano pretpostavljati da ih može i dokazati. Upravo zato, propisano je da sud može zatražiti od tuženog da u primjerenom roku dostavi sudu dokaze koji potvrđuju tačnost spornih činjeničnih navoda. Teret dokazivanja tačnosti spornih činjeničnih navoda prebacuje se na tuženog, pa se uvodi presumpcija netačnosti tih navoda, u slučaju da tuženi ne podnese, odnosno ne predloži tražene dokaze u ostavljenom roku.

Članom 10. propisane su vrste presuda koje donosi sud u slučaju osnovanosti tužbenog zahtjeva. Ukoliko se u postupku iz člana 7. ovog zakona utvrdi da je tužbeni zahtjev osnovan, sud će presudom naložiti tuženom obustavu obmanjujućeg, odnosno nedopuštenog upoređujućeg oglašavanja i zabraniti objavljivanje još neobjavljenog obmanjujućeg, odnosno nedopuštenog upoređujućeg oglašavanja. Ukoliko u postupku iz člana 7. ovog zakona sud usvoji tužbeni zahtjev, presudom će naložiti tuženom da o svom trošku objavi presudu u cijelosti ili djelomično, odnosno da objavi ispravku oglasa, određujući način na koji će se presuda, odnosno ispravka objaviti. Zakonodavac je mišljenja da će se u većini slučajeva tužilac u cilju zaštite svojih legitimnih interesa iz ovog zakona zadovoljiti sa objavljivanjem presude u cijelosti ili djelimično, odnosno sa objavljivanjem ispravke oglasa.

Članom 11. je propisano da presuda kojom se u postupku iz člana 7. ovog zakona usvaja tužbeni zahtjev udruženja trgovaca obavezuje tuženog ili tužene da se u odnosu na svakog trgovca u okviru udruženja trgovaca suzdržava u budućnosti od korištenja istog ili sličnog obmanjujućeg, odnosno nedopuštenog upoređujućeg oglašavanja koje je predstavljalo predmet spora postupku po tužbi udruženja trgovaca. Izvršenje na osnovu presude iz stava 1. ovog člana može zahtijevati svaki trgovac u svojstvu člana udruženja trgovaca u roku od šest mjeseci od dana donošenja presude kojom se usvaja tužbeni zahtjev udruženja trgovaca.

U konkretnom članu, po uzoru na Direktivu 2006/114/EZ, uveden je sistem kolektivne zaštite trgovaca. U tom sistemu, izvršni postupak protiv trgovca koji preduzima radnje nedopuštenog oglašavanja mogao bi da pokrene svaki trgovac, član udruženja trgovaca koje je prethodno tužilo isto lice zbog radnji nedopuštenog oglašavanja i dobilo spor. U slučaju da to lice (tuženo lice u sporu po tužbi udruženja trgovaca) ponavlja radnje nedopuštenog oglašavanja prema bilo kojem trgovcu koji je član udruženja, taj trgovac može na osnovu pravosnažne i izvršne presude da zahtijeva od tuženog da se suzdržava u budućnosti od korištenja istog ili sličnog obmanjujućeg, odnosno nedopuštenog upoređujućeg oglašavanja koje je predstavljalo predmet spora postupku po tužbi udruženja trgovaca.

Na taj se način postiže potpuna zaštita poslovne zajednice i javnosti uopšte od nedopuštenog oglašavanja.

Članom 12. propisana je mogućnost izricanja privremene mjere prekida ili zabrane objavljivanja.

Članom 13. propisano je da se, ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano, u procesnom smislu primjenjuju pravila ZPP-a i ZIP-a.

Članom 14. uređen je odnos između sudskog postupka predviđenog ovim zakonom i postupaka dobrovoljne kontrole oglašavanja koji se mogu provoditi od strane strukovnih udruženja trgovaca i donosilaca pravila postupanja. U tom smislu, kao što je to navedeno članom 14. ovog zakona, pokretanje sudskog postupka, ne isključuje mogućnost pokretanja nekog postupka dobrovoljne kontrole pred strukovnim udruženjima trgovaca i donosilaca pravila postupanja.

Članom 15. je propisano da ukoliko je posebnim propisom uređeno oglašavanje pojedinih proizvoda ili usluga, odnosno zabrana ili ograničavanje oglašavanja u medijima, primjenjivaće se posebni propisi.

Članom 16. regulisano je njegovo stupanje na snagu.

V. MEHANIZMI ZA PROVOĐENJE

Primjena odredaba ovog zakona ostvarivat će se u sudskom postupku.

VI. FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje Zakona o nedopuštenom oglašavanju nisu potrebna finansijska sredstva iz Budžeta Federacije BiH.